

Sygn. akt II UK 479/16

## POSTANOWIENIE

Dnia 2 sierpnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku M.S.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.  
o prawo do emerytury,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń  
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 2 sierpnia 2017 r.,  
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 28 kwietnia 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i  
zasądza od wnioskodawcy na rzecz pozwanego organu  
rentowego kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu  
kosztów postępowania kasacyjnego.**

### UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2016 r., III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) zmienił wyrok Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w B. z dnia 9 listopada 2015 r., VI U (...), i oddalił odwołanie ubezpieczonego M.S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B., odmawiającej ubezpieczonemu ustalenia prawa do emerytury.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego ubezpieczony wniósł skargę kasacyjną, w której zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego (art. 32 ust. 4 i art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1383 oraz § 2 i § 4

rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) oraz prawa procesowego (art. 378 § 1 zdanie drugie i art. 373 w związku z art. 379 pkt 2 i art. 92 k.p.c.; art. 386 § 1 i § 4 w związku z art. 382 i art. 378 § 1 k.p.c.; art. 328 § 2 w związku z art. 391 k.p.c.). W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ubezpieczony powołał się na okoliczność, że skarga jest oczywiście uzasadniona z tej przyczyny, że naruszenie przez Sąd odwoławczy przepisów prawa materialnego i procesowego powołanych w podstawach skargi „spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać w obrocie prawnym z uwagi na kwalifikowany charakter tych uchybień”. Nadto – zdaniem skarżącego – kwestionowany wyrok wymaga kontroli kasacyjnej, bo postępowanie odwoławcze „może być dotknięte sankcją nieważności z uwagi na złożenie apelacji i występowanie przed sądem drugiej instancji przez nienależycie umocowanego pełnomocnika procesowego organu rentowego”. Ubezpieczony wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie apelacji organu rentowego od wyroku Sądu pierwszej instancji oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, ewentualnie o uchylenie kwestionowanego wyroku i przekazanie Sądowi Apelacyjnemu sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, a w razie przyjęcia jej do rozpoznania – o oddalenie skargi, a ponadto o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Ubezpieczony uzasadnił potrzebę przyjęcia niniejszej skargi do rozpoznania powołaniem się na

okoliczność, że przedmiotowa skarga jest oczywiście uzasadniona w kontekście naruszenia przez Sąd odwoławczy wskazanych wyżej przepisów prawa materialnego i procesowego. Tego zapatrywania Sąd Najwyższy jednak nie podziela przede wszystkim z tej przyczyny, że Sąd Apelacyjny w sposób jednoznaczny i kategoryczny przedstawił na piśmie motywy, jakimi kierował przy wydawaniu rozstrzygnięcia, które – w przeciwieństwie do orzeczenia Sądu pierwszej instancji - okazało się być niekorzystne dla skarżącego. W szczególności Sąd odwoławczy wyjaśnił, dlaczego zatrudnienia ubezpieczonego w Gminnej Spółdzielni S. w S. w okresie od 2 lipca 1977 r. do 31 lipca 1991 r. nie można klasyfikować - w świetle obowiązujących regulacji prawa ubezpieczeń społecznych - jako pracy w warunkach szczególnych, która by uprawniała ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku. Z tej przyczyny nie można twierdzić, że wyrok Sądu odwoławczego zapadł z oczywistym naruszeniem przywołanych wyżej przepisów prawa materialnego oraz art. 328 § 2 w związku z art. 391 k.p.c.

Co się, z kolei, tyczy podnoszonej przez skarżącego argumentacji dotyczącej rzekomej nieważności postępowania przed Sądem drugiej instancji, to przywołana okoliczność – jak się okazuje - nie stanowi rzeczywistej przesłanki warunkującej potrzebę rozpoznania niniejszej skargi. Ubezpieczony opiera swój pogląd na temat nieważności postępowania przed Sądem Apelacyjnym na błędnym założeniu, wedle którego apelację w imieniu organu rentowego wniósł nienależycie umocowany pełnomocnik procesowy w osobie radcy prawnego. Rzekoma nieważność ma wynikać stąd, że pełnomocnictwo procesowe, którym legitymował się radca prawny wnoszący apelację, zostało udzielone przez Dyrektora Oddziału ZUS w B.- K. B. , który z kolei powoływał się na treść pełnomocnictwa udzielonego mu w dniu 26 lipca 2013 r. przez ówczesnego Prezesa ZUS - Z. D.. Tymczasem Z.D. z dniem 31 marca 2015 r. został odwołany z zajmowanego stanowiska, co – według skarżącego – oznacza, że wszelkie pełnomocnictwa udzielone uprzednio przez tego Prezesa (w tym pełnomocnictwo udzielone Dyrektorowi Oddziału ZUS w B.) wygasły w dniu 31 marca 2015 r.

Zdaniem Sądu Najwyższego w analizowanym przypadku nie ziściła się przesłanka nieważności postępowania, o której stanowi art. 379 pkt 2 *in fine* k.p.c. Trzeba bowiem odnotować, że niniejszy spór sądowy - dotyczący kwestii związanej

z ustaleniem przesłanek warunkujących nabycie uprawnień emerytalnych przez skarżącego, zainicjowany wniesieniem przez ubezpieczonego odwołania od decyzji organu rentowego – podlega klasyfikacji jako sprawa z zakresu ubezpieczeń społecznych (art. 476 § 2 k.p.c.), której rozpoznanie następuje - w pierwszej kolejności - wedle regulacji Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu odrębnym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (art. 459-476 i art. 477<sup>8</sup>-447<sup>14a</sup> k.p.c.). Tymczasem w myśl art. 460 § 1 k.p.c. zdolność sądową (i w konsekwencji także: zdolność procesową) w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych ma organ rentowy. Pod tym pojęciem należy rozumieć w szczególności „jednostki organizacyjne Zakładu Ubezpieczeń Społecznych określone w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych, właściwe do wydawania decyzji w sprawach świadczeń” (art. 476 § 4 pkt 1 k.p.c.). Zgodnie z § 8 Statutu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, będącego załącznikiem do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 stycznia 2011 r. w sprawie nadania statutu Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 18, poz. 93), wydanego na podstawie art. 74 ust. 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.; dalej: u.s.u.s.), terenowymi jednostkami organizacyjnymi ZUS są oddziały oraz podlegające im inspektoraty i biura terenowe, przy czym oddziałem ZUS kieruje dyrektor, a inspektoratem i biurem terenowym - kierownik, odpowiednio: inspektoratu albo biura terenowego. Z kolei według § 10 ust. 1 tego Statutu, zakres rzeczowy działania terenowych jednostek organizacyjnych ZUS obejmuje w szczególności ustalanie uprawnień do świadczeń z tytułu ubezpieczeń społecznych.

Z zestawienia przytoczonych wyżej regulacji wynika w sposób niewątpliwy, że przeciwnikiem ubezpieczonego w niniejszym sporze był Oddział ZUS z siedzibą w B., czyli terenowa jednostka organizacyjna ZUS - reprezentowana przez dyrektora. Natomiast w rozpoznawanym przypadku status strony nie przysługiwał w ogóle Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (państwowej jednostce organizacyjnej z siedzibą w Warszawie, posiadającej osobowość prawną - art. 66 ust. 1 u.s.u.s. i reprezentowanej przez Prezesa - art. 73 ust. 1 u.s.u.s.). W tym układzie procesowym nie ma więc żadnego znaczenia podnoszona w skardze okoliczność,

że dyrektor Oddziału ZUS w B. udzielił radcy prawnemu pełnomocnictwa procesowego do prowadzenia sprawy w postępowaniu odwoławczym w sytuacji, kiedy sam nie posiadał ważnego umocowania od Prezesa ZUS do dokonywania czynności procesowych z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych. Wynika to z faktu, że dyrektor oddziału ZUS jest podmiotem uprawnionym z mocy samego prawa do występowania w imieniu tego oddziału w sprawie, w której kierowany przez dyrektora oddział ZUS jest stroną postępowania cywilnego. Natomiast z materiału procesowego zgromadzonego w sprawie wcale nie wynika, aby funkcję dyrektora Oddziału ZUS w B. piastowała inna osoba, niż K.B.. W tej sytuacji nie sposób twierdzić, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym organ rentowy (Oddział ZUS w B.) był niewłaściwie reprezentowany, co miałoby przemawiać za nieważnością postępowania, o której mowa w art. 379 pkt 2 k.p.c.

W tym stanie rzeczy należy więc przyjąć, że skarga wniesiona przez ubezpieczonego nie kwalifikuje się do rozpoznania, bo postępowanie odwoławcze w niniejszej sprawie nie jest dotknięte nieważnością, a kwestionowany przez skarżącego wyrok Sądu Apelacyjnego – wbrew odmiennym twierdzeniom ubezpieczonego – nie był dotknięty kardynalnymi brakami, widocznymi „na pierwszy rzut oka”, bez potrzeby dokonywania głębszej analizy jurydycznej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49 oraz z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107), a tylko taka przesłanka warunkuje przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o dyrektywę wyrażoną w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.

Kierując się przedstawionymi wyżej motywami, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego w oparciu o przepisy art. 98 § 1 k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.).